Заборонені методи війни

Віроломство

— дії, спрямовані на те, щоби **викликати довіру супротивника та примусити його повірити, що він має право на захист і зобов'язаний надати такий захист** згідно з нормами міжнародного права, що застосовується у період збройних конфліктів, **з метою обману.**

Згідно з нормами МГП віроломство як метод ведення війни **категорично забороняється**. У статті 37 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12.08.1949 р., що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів від 08.06.1977р., закріплено заборону вбивати, завдавати поранення чи брати в полон противника, вдаючись до віроломства.

Прикладами віроломства, відповідно до Протоколу, є :

- **симуляція безпорадності через поранення або хворобу** (оскільки супротивник у такому стані вважається hors de combat і не може піддаватися нападу, але повинен бути підібраний і отримати догляд);
- **симуляція здачі в полон** (оскільки супротивник, що здається в полон, вважається hors de combat і не може піддаватися нападу, але повинен бути взятий у полон або звільнений);
- **симуляція намірів вступити в переговори під прапором перемир'я** (оскільки особа, що йде під прапором перемир'я, має користуватися повагою);
- **симуляція володіння статусом особи, яка перебуває під захистом**, шляхом використання ***емблеми Червоного Хреста або Червоного Півмісяця*** (оскільки медичний і духовний персонал, формування і транспортні засоби, зазначені відмітними емблемами, мають користуватися повагою і захистом);
- **симуляція володіння статусом особи, яка перебуває під захистом**, шляхом використання емблеми, знаків або форми ***Організації Об'єднаних Націй*** (оскільки використання емблем, знаків або форми персоналу ООН, який задіяний у місіях із підтримання миру і в наданні гуманітарної допомоги, означає, що така особа, доки має право на захист, повинна користуватися повагою, якою користуються цивільні особи, а ці емблеми, знаки та форму не можна використовувати без дозволу);
- **симуляція володіння статусом особи, яка перебуває під захистом**, шляхом використання інших захисних емблем (оскільки персонал, який використовує захисні емблеми, зокрема й розпізнавальну емблему культурних цінностей, має користуватися повагою, а такі емблеми не повинні використовуватися не за призначенням);

- **симуляція володіння статусом цивільної особи** (оскільки цивільні особи, які не беруть безпосередньої участі у військових діях, мають користуватися повагою і не повинні піддаватися нападу);
- **носіння форменого одягу чи використання емблем нейтральних держав** або інших держав, які не є сторонами в конфлікті (оскільки формений одяг та емблеми нейтральних держав або інших держав, які не є сторонами в конфлікті, використовувати не можна).

Характеристики порушення МГП:

— учинене *в умовах збройного конфлікту міжнародного характеру* та пов'язане з ним;

— учиняється *проти комбатантів* сторони супротивника;

— учиняється *в умовах активних бойових дій;*

— виконавець *викликав довіру супротивника та скористався ставленням до нього* з метою порушення МГП;

— виконавець скористався захищеним статусом згідно з МГП *із метою обманути довіру* супротивника;

— дії виконавця *спричинили загибель або поранення* супротивника.

Віроломство як порушення МГП має досить специфічний характер.

Із одного боку, право війни не забороняє використовувати *воєнну хитрість* стороною конфлікту для досягнення своїх цілей.

Воєнні хитрощі — це дії, спрямовані на те, щоби ввести противника в оману або спонукати його до необдуманих дій, але вони не порушують жодних норм міжнародного гуманітарного права і не є віроломними, оскільки не викликають довіри супротивника щодо захисту за цими нормами. Наприклад, *камуфляж (натуральний, спеціальні фарби, сітки, дим); використання макетів (приманки); моделювання та імітаційні операції; поширення неправдивої інформації.*

З іншого боку, якщо комбатанти умисно користуються захищеним статусом відповідно до МГП (наприклад, захисними емблемами, статусом цивільної особи, hors de combat), щоб **увести в оману сторону противника, скористатись його повагою до норм МГП, вбити чи поранити його особовий склад, то ці дії є порушенням МГП**.

У цьому випадку йдеться вже не про воєнну хитрість, а **про воєнний злочин.** Аби довести, що супротивник удається до віроломства, важливо звернути увагу на такі фактори:

1. акт, який закликає супротивника повірити, що МГП дає йому право на захист від нападу або забороняє від участі в конкретному нападі;
2. прийняття противником ситуації, наслідком якої стає напад;
3. навмисна зрада противника з тяжкими наслідками.